

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПЛИВУ НА ВИРОБЛЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ОСНОВ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАГАЛЬНОПЛАНЕТАРНОГО МАСШТАБУ

Гуманізм у широкому розумінні визначають як історично змінну систему поглядів, яка визнає цінність людини як особистості, її право на свободу, щастя, розвиток і прояв своїх здібностей, визначає благо людини критерієм оцінки соціальних інститутів, а принципи рівності, справедливості, людяності бажаною нормою відношень між людьми [2, с. 130]. Ідеї гуманізму покладаються в основу вироблення гуманітарної політики, тобто виробляється “система діяльності, що має на меті всебічне сприяння створенню, розвитку та збереженню духовних (як загальнолюдських, загальноцивілізаційних, так і національних) цінностей” [1, с. 127].

Зазначимо, що центральною складовою сучасного гуманізму є повага культурного різноманіття світу. Сьогодні ні жодна із культур не володіє монополією на універсальність, але окремо кожна культура може зробити свій внесок у закріплення спільних цінностей. Варто відмітити, що нові екологічні реалії, моральні проблеми, що виникають із розвитком цифрових і біомедичних технологій, економічні та політичні кризи – всі ці виклики планетарного масштабу, які руйнують людське життя, потребують конкретних відповідей і винайдення реальних конструктивних механізмів.

Отже, головним гуманістичним прагненням як держави, так і світу в цілому є забезпечення захисту гідності людини в її повсякденному житті.

Виклад основного матеріалу. Слід зазначити, що значна кількість учених різних країн світу вважають, що у світовому суспільстві має бути вироблена загальнопланетарна гуманітарна політика, яка повинна базуватися на гуманістичних традиціях усіх культур. Так, німецький філософ О. Козларек стверджує, що кожна культура відкриває нам велику кількість норм, цінностей і

ідеалів, які розділяють різні культури [6]. Однак, усі культури спільні в утвердженні прав людини. Автор статті пропонує скоріше розпочати діалог між культурами й обговорити питання про те, що означає для людини гідне життя. Шляхом вивчення і порівняння культур можна виявити ті риси, які об'єднують усіх людей. О. Козларек зазначає, що, відмовившись від ідеї універсальної гуманістичної культури, яку слід би придумати або нав'язати іншим культурам, соціальні й гуманітарні науки переконані, що універсальні цінності вже притаманні всім культурам і що всюди у світі люди відчують на собі досвід дегуманізації. Вчений стверджує, що сучасному світові потрібні нормативні орієнтири, на які може опиратися все людство. Це має підштовхнути світове суспільство до вироблення загальнопланетарної гуманітарної політики.

Інші дослідники стверджують, що в основу вироблення гуманітарної політики потрібно покласти релігійні вчення, оскільки ідеї гуманізму закладалися й розвивалися всередині релігійної думки, спочатку грецької, потім мусульманської і нарешті – християнської. Так, єгипетський політолог-ісламознавець М. Хусейн нагадує, що деякі течії ісламської думки уходять коренями до гуманізму [4, с. 22]. А китайський професор Лю Цзи вважає, що фундаментальні цінності китайської цивілізації такі, як доброзичливість (у конфуціаністів), універсальна любов (у моїстів), співчуття (у таоїстів), сердечна доброта (у буддистів) – можна розглядати як зразки для розвитку універсальної гармонії. А, отже, на думку автора, вчення Конфуція і Мен-цзи можна розглядати взагалі як модель розвитку нового гуманізму [5, с. 25].

Проте нам більш імпонує думка бразильського сенатора Х. Буарке, який стверджує, що людина підкорила природу за допомогою технологій, що швидко розвиваються, однак технологія вийшла з під контролю, і з цього часу вона диктує параметри соціальної системи, руйнуючи навколишнє середовище і ще більш поглиблюючи нерівність у суспільстві. Він змушує людство переглянути гуманістичний проект щоб врятувати майбутнє нашої планети. Сенатор викладає свій проект нового гуманізму, який має опиратися на сім постулатів:

– планетарна політика (сутність її полягає в значимості кожної людської істоти та в підтримці відчуття всесвітньої солідарності);

– повага до різноманітності (на планеті потрібно побороти етноцентризм, зробити людський рід єдиним, щоб люди поважали різноманітність культур, а також потрібно умиритворити конфлікти та сприймати кожна з культур як самоцінне багатство, а їх взаємодію як дещо більше, ніж просто суму складових елементів);

– повага та захист навколишнього середовища (економічне виробництво більш не може оцінюватися виключно показниками ВВП, сумою матеріальних благ та послуг, воно має враховувати також всю вартість витрат у зв'язку із виробничими відходами);

– гарантування рівних можливостей, що відкриває двері соціального ліфту, перекриває шлях надмірному споживанню, яке виснажує навколишнє середовище, й зводить бар'єри безпеки для захисту нужденних;

– підтримка виробництва, що контролюється людиною (потрібно переорієнтувати хід націй і всього людства до екологічно збалансованого виробництва, яке надасть значимості цінностям, що не приносять комерційного прибутку);

– інтеграція шляхом освіти (в умовах нової економіки знань і людського капіталу ключем до економічного прогресу та соціальної справедливості є якісна освіта для всіх із використанням всіх технологій, які є у планетарному масштабі);

– етичний модернізм має опиратися на етичні цінності як вектор руху до соціальних цілей і має поставити ці цінності в основу економічного раціоналізму, що управляє шляхами технічного розвитку. В цьому випадку технології мають обиратися не лише з понять економічної ефективності, але виходячи в першу чергу, з етичних й естетичних норм [3, с. 41-42].

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що формування і здійснення гуманітарної політики у сучасному цивілізаційному суспільстві є надто актуальним питанням і здійснюється як на державному (національному), так і на загальнопланетарному рівні. При цьому на кожному з цих рівнів процес формування і здійснення гуманітарної політики має специфічні особливості. Однак, спільним є те, що головним завданням гуманітарної політики всіх

країн світу на загальнопланетарному рівні є збереження самої людини, побудова відповідального і солідарного світу, в якому мають бути розроблені механізми для вирішення світових проблем.

Список використаних джерел

1. *Скуратівський В.* Гуманітарна політика / В. Скуратівський // Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
2. *Философский энциклопедический словарь* / гл. редакция : Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. – М. : Сов. Энциклопедия, 1983. – 840 с.
3. *Buarque C.* Seven pointers for the future of mankind / Cristovam Buarque // Humanism, a new idea ; The UNESCO Courier. – October-December, 2011. – № 4. – P. 41-42.
4. *Hussein M.* The Muslim phase of humanism / Mahmoud Hussein // Humanism, a new idea ; The UNESCO Courier. – October-December, 2011. – № 4. – P. 22-24.
5. *Ji L.* For a world of harmony / Liu Ji // Humanism, a new idea ; The UNESCO Courier. – October-December, 2011. – № 4. – P. 25-26.
6. *Kozlarek O.* Towards a humanist turn / Oliver Kozlarek // Humanism, a new idea ; The UNESCO Courier. – October-December, 2011. – № 4. – P. 18-21.